

KAPITULATION DEN 4. MAJ

Krigens sidste dage gik med at gøre de nedkastede våben rene for rustbeskyttelsesmidler. Et svinearbejde af rang. Vi skulle også afprøve, hvordan de nye våben virkede. Efterhånden, som vi prøveskød dem, blev vi bitre. Nu havde vi ligget i den ene ildkamp efter den anden med vore gamle elendige skydere, og så havde alt dette fantastiske isenkram bare ligget på lager.

Prøveskydningerne foregik nu næsten åbenlyst, hovedsagelig på de gamle fæstningsværker, der ligger i en ring rundt om København. Vi var nu velbevæbnede, havde masser af kugler, så med et par dækningsgrupper i baghånden kunne vi nedkæmpe ret så mange prøjsere. Vi var imponerede over de nye våben, de var betydeligt lettere og nemmere at skjule, og alligevel var træfsikkerheden og gennemslagskraften stor. Sørgmodigt sad man og tænkte på toget i Brøndbyøster – med de her våben havde prøjserne ikke fået et ben til jorden

Ellers gik min tid med at rende fra møde til møde, der som sædvanlig blev holdt på gader og stræder. Hvilke planer havde man med os? Krigen havde berøvet mig mine illusioner, min tvivl, mistro og skepsis var kun blevet bestyrket af vor tur til Nivå. Det virkede luftigt og osede langt væk af mangel på realisme, men nok så meget af fri fantasi, romantik og et håb om at udføre heldetåd for her i krigens sidste fase, lige før lukketid at kunne lugte krudtrøg og vise en ellers stærkt savnet vilje til at kæmpe for Gud, Konge og Fædreland.

Et uheldssvangert billede tegnede sig i min bevidsthed. Skulle vi være offerlam? Skulle vi være slagtofre? På et møde udviklede det sig til et skænderi med Brandt. Afgiver du ansvaret for os til nogen, vi overhovedet intet ved om? Kan vi risikere, at én eller anden dum officer fra den danske hær skal have kommandoen over os?

Den almindelige opfattelse i Bopas ledelse var, at da der kunne blive tale om regulær krigsførelse, ville det være naturligt at give danske officerer kommandoen, de var jo uddannede til krigsførelse. Jeg var stiktosset:

– I kan tro, det er en gammel løgn. Jeg har ikke set skyggen af en dansk officer i de fem år, vort land har været i krig. Jeg har ikke set en eneste af dem gøre noget som helst mod nazisterne. Mig får de ikke en pind at sige over. Jeg vil ikke lade mig kommandere af røvhuller.

Men jeg var ret alene med min opfattelse og ræsonnerede:

– Du gør, som du hidtil har gjort, holder kæft og bruger din sunde fornuft. Så må de andre gøre, som de vil.

De enkelte grupper fik besked på at ligge stand by. De skulle indrette sig i midlertidige kvarterer, lejligheder, huse osv., så de var lette at få kontakt med. Mine grupper skulle samles i et værtshus på Skt. Thomas Plads. Da budskabet kom fra London, cyklede jeg langs jernbanen ved Vestre Fængsel og så en Nimbus motorcykel med sidevogn fyldt til randen med »frihedskæmpere« svært bevæbnede med stålhelme, skråremme og et farvet bind om armen. De så meget barske ud.

Min første tanke var. Det er meget, de tør køre rundt midt på vejen – selv en gammel nazikælling med grøn stær kan rage dem ned med sin krykstock.

Dette armbind var nyt for mig. Ingen havde på noget tidspunkt orienteret mig eller nogen anden i Bopa om, at vort kendetegn og uniform ville blive et armbind.

På Toftegårds Plads var vinduerne smækket op på vid gab, mørklægningsgardinerne røg ned på gaden, folk strømmede til. De væltede ud af opgangene, faldt hinanden om halsen, hujede og skreg, det hele kogte – og det kogte over. Overalt tændte man lys, det var dejligt, og ingen kan forstille sig, hvad det betyder, at en by går fra totalt mørke over til lys.

Indædt trampede jeg videre.

Hvorfor Fanden er du ikke glad, mand, nu er det overstået? Dette var jeg udenfor; min rolle var udspillet. Kun 19 år, ung af alder, men gammel af sind, var jeg trist til mode, helt ind til knoglerne, Det gik op for mig, at jeg havde overlevet, men til hvad?

Var det egentlig ikke lige meget? Bitten var borte, Lille Svend og mine bedste kammerater var borte. Var der mere at komme efter? Livslede? Livstræt?

Skt. Thomas

Snart svingede vore lastbiler ind i gården ved værtshuset Skt. Thomas, og da vi kører gennem porten, stemmer de i det, der igennem alle årene skulle blive vor slagsang:

*Han var ridder, han var ridder,
han var ridder på et slot,
han ku' godt li' stikkelsbærkompot,
og hans far var vognmand i Slagelse,
men skide være med det, det går jo godt!*

Måske var sangen uden nogen mening. Den tæller nok ikke med ved uddeling af litteraturpriser, men havde den krig, vi havde været igennem, ikke også været meningsløs?

De gamle folk arbejdede perfekt sammen, det var unødvendig at uddele ordrer. Vi snakkede lidt sammen, fandt nogle løsningsmodeller, fordelte rollerne og arbejdet blev udført. En af grupperne var straks gået på rov og fandt hurtigt lagrene med sprut og bajere. Men vi skulle lige sikre os først, for vel var krigen slut, men der kunne komme kampe.

Værtshuset lå udsat. De store vinduer ud mod gaden skulle dækkes til med sandsække, som blev flyttet fra beskyttelsesrummene i nærheden og stablet op, så vinduer og vore vagtposter var dækket. Tungt slidsomt arbejde, men det gik let fra hånden. Folk strømmede til og hjalp af bedste evne.

Vi var interessante, vi blev klappet på ryggen, vi fik tobak, cigaretter og endog chokolade – ting som folk havde gemt til netop denne dag.

Ibs afdeling var delt i to, jeg var leder af den ene, men lederen af den anden afdeling tog nu tilsyneladende kommandoen over hele afdelingen. Han råbte og skreg som en bedre Gefreiter (korporal) i de hære, vi havde besejret.

Og for at fuldende billedet af en skør militarist, gik han rundt i en SS jakke.

Folkene blev kommanderet op og ned af vognene, der manglede kun lige kommandoen »schneller – schneller« for, at det lignede en prøjserkaserne. Men det gav dog nogen motion, hvis man da havde brug for det.

Komplet ligeglad betroede jeg mine gruppeledere, at de og deres folk selv afgjorde, om de ville deltage i dette cirkus. Jeg orienterede »SS-eren« om, at hvis vi kom ud for skyderier, skulle han ikke stikke snuden for langt frem i den uniform, for både jeg og folkene skød først og spurgte bagefter. Jeg tror ikke, det gik op for ham. Han var konstant beruset af al den virak, der stod om os. Folk så på os, som var vi udstillingsgenstande. Ind imellem følte jeg mig som en abe i Zoologisk Have.

Bopa havde fået mange nye folk. I december 1944 har der næppe været mere end 80-100 mand, men var vokset til omkring 175. Da flere militærgrupper – uvist af hvilken grund – også kaldte sig Bopa, har der vel været 4-5.000 mand, der besmykkede sig med navnet Bopa. Det betød, at vi i de første uger og måneder blev sat i forbindelse med tåbelige handlinger, som vi ikke ville kendes ved. Derfor måtte man lave en erklæring om, hvem Bopa egentlig bestod af, og hvem der kunne bruge navnet. Ved vor underskrift – som samtidig var en protest – gjorde vi klart, hvem og hvad Bopa havde været.

PRIVAT INTERNT OPGØR – ET KORT TILBAGEBLIK

Efter Lille Svends død i krigens sidste måneder overtog jeg som beskrevet hans job, men uvist af hvilken grund blev hele Ibs afdeling organiseret om. Og meget mod min vilje måtte jeg overtage en gruppe, som jeg nærede den største uvilje imod. Jeg opfattede dem som sjuskede og sløse med alt; deres våben lignede en skrotbunke, og sikkerhedsreglerne overholdt de ikke 100 procent. De mødte upræcist, og når det blev påtalt, virkede de temmelig ligeglade og højrovede. En dag bad jeg en af dem vise mig sit våben, det var ikke gjort rent og havde ikke set olie siden Gorm den Gamles dage. Han blev selvfølgelig sur, da jeg spurgte ham:

– Er du gartner? – Hvorfor spørger du dog om det?

– Det jern dér ligner et lugejern og kan, som det ser ud, heller ikke bruges til andet.

Under påskud af, at det var efter ordre oppefra, forlangte jeg at

se deres depoter og få en opgørelse over, hvad de lå inde med. Lidt efter lidt tømte jeg deres depoter for værdier og aftalte med gruppelederen, at han skulle aflevere et større parti ved Damhussøen. Leo og jeg holdt ventende på ham i en af mejeriet Enighedens vogne. Iført mælkemændenes blåstribede bluser, stod vi ved siden af vognen, medens vi »læssede« mælkekasser af og på for at passe ind i miljøet.

Pludselig så jeg en Hipovogn komme op over viadukten på Peder Bangsvej og advarede Leo. Begge tog vi uset vore maskinpistoler frem, tog ladegreb og lagde dem, så de var skjult af mælkekasser. Hipoerne gloede på os, men vi faldt sammen med landskabet og de fortsatte ca. 100 meter. Der, hvor vejen krummer, kom gruppelederen i en varevogn, og da Hipoerne kørte på tværs foran ham, standsede han pænt og steg høfligt ud. De holdt ham op.

– Leo, er du klar? – Ja.

– Godt, jeg pløkker dem til venstre for ham, kan du tage dig af resten? – Intet problem, bare han flytter sig en halv meter.

Vi ventede og ventede på, at han skulle flytte på sig, men nej, selv om han kiggede direkte på os, blev han bare stående. Måske havde han ikke haft fantasi nok til at forestille sig, at de to mælkemænd var os med fingrene på aftrækkerne og 50 skud hver i magasinerne. Hipoerne kørte med ham og alle vore varer.

Den dag i dag bebrejder jeg mig selv, at vi ikke bare tog chancen og fyrede løs, men det er jo sin sag at slå sine egne kammerater ihjel. Han blev som så mange andre frygteligt mishandlet og brød fuldstændigt sammen. Få timer efter arresterede Hipoerne én af hans folk og tvang gruppelederen til at slå på sin kammerat.

Et gammelt beskidt trick.

Efter krigen kom de to ud af fangelejre og fængsler, og de mødtes i vor lille garnison, værtshuset på Skt. Thomas Plads. Gruppelederen fik en knytnæve i ansigtet og en masse meget sort tale. Jeg gik straks imellem, det var mine folk og dermed mit ansvar.

Jeg fik gruppelederen på benene, mens jeg gjorde tegn til nogle af vore gamle folk, at de skulle føre overfaldsmanden udenfor. Stille og roligt forklarede jeg ham, at i Bopa bebrejdede vi aldrig en kammerat. Vi bar heller ikke nag, fordi han ikke havde kunnet stå for mosten, når han blev anholdt og mishandlet.

– Nu sætter du dig her, du er så vred og gal, at du ikke har kontrol over dig selv. Når du er faldet til ro, snakkes vi ved.

Kort tid efter kaldte han på mig, og afsides fik vi en snak. Jeg betroede ham, at jeg forstod ham kun alt for godt:

– Jeg så, han blev arresteret, vi kunne have pløkket hele den Hipobande, hvis han havde gjort bare lidt. Han har været en lort, han slog ikke til, men jeg gør alt for, at han ikke skal mærke, hvad jeg føler. Han har det hundrede gange værre end dig, og ved kun alt for godt, at han svigtede.

Gå ud og giv ham en undskyldning. Du kan, mens vi alle hører på det, sige til gruppelederen: »Jeg synes, du har været en lort, men det var forkert af mig at bebrejde dig og slå dig, det vil jeg undskylde«. Han slog sig noget i tøjret, men da jeg sagde:

– Giver du ikke en undskyldning nu, meddeler jeg grupperne, at vi har talt sammen, og at du har afslået at give en undskyldning, hvorfor du fra dette øjeblik er udelukket af Bopa.

Han gik ud, og næsten ordret gentog han, hvad vi var blevet enige om. Det var svært, men han gjorde det. Vi vidste, at gruppelederen havde tilgivet sin overfaldsmand. Men han tilgav aldrig sig selv, og derfor måtte han begynde et nyt liv med bevidstheden om, at han havde svigtet.

DE SIDSTE DAGES HELLIGE – KRUDTRØG

Vi blev kaldt ud til Frederiksberg Kirkegård den 5. maj. Der skydes livligt med lettere håndvåben. Forsigtigt – godt dækket af gravstenene – nærmede vi os krigsdeltagerne. Frihedskæmpere i alle udgaver, men alle med mindst ét armbind, skød løs – men på hvad? Jeg kravlede op på siden af en fyr og spurgte:

– Nå unge mand, hvordan går det så?

Imens pløkkede han løs med en 6,35'er.

– Hvad skyder du efter? – Jo, kan du se vinduerne derovre?

– Det er dem. – Hvilket af dem? – Det oppe på fjerde.

Der var mange på fjerde sal, og da afstanden var mere end 200 meter, var det ikke det smarteste, jeg havde været ude for. Jeg sendte en stille tanke til den produkthandler, vi havde pløkket i øjet uden held med en 6,35'er på en afstand, der var mindre end 5 meter.

Vi fandt omsider frem til nogle meget seje gutter, der tilsyneladende havde én eller anden form for kommando over foretagnet. Jeg foreslog, at hvis de ophørte med skydningen, men ellers ville holde kvarteret dækket i ca. 10 minutter uden at skyde, ville vi nærme os stedet og undersøge det.

Det kneb lidt med forståelsen, det gik jo så godt. Men da jeg sagde, at vi var udkommanderet af Københavnsledelsen, og at vi skulle aflægge rapport, kom det til en forståelse.

Vi kørte til Vesterbrogade-Platanvej, alt var nu roligt og stille, og da vi af begejstrede mennesker blev inviteret på pilsnere på Café Den Sorte Hest, tog vi imod tilbuddet.

Senere på dagen blev vi kaldt til noget skyderi på Nørrebro. Da vi runder Frederiksberg Allé, så vi sværme af svært bevæbnede frihedskæmpere omkring en tysk prærievogn. Tyskerne ignorerer tilråbene om at gøre holdt og fortsatte kørslen nærmest i skridtgang. De var vel blevet råbt an masser af gange, uden at det fik konsekvenser, så af hensyn til modstandsbevægelsens renommé blandede vi os.

Vi gjorde holdt, og inden jeg nåede at råbe i dækning, havde folkene puttet sig godt af vejen. På fejlfrt tysk lyder det nu:

– Holdt, eller vi skyder!

I samme sekund bragede en salve hen over bilen. Prøjerne var ikke i tvivl, kørte de én meter mere, var de døde. Bremsen klodses i. »Heraus, Hände hoch«. Lydige som små lam myldrede fire soldater frem. De blev kropsvisiterede, et par pistoler dukkede op, og soldaterbøgerne blev beslaglagt. Bilen blev undersøgt, og fire russiske maskinpistoler dukkede frem for dagens lys. (Tyskerne anså dem for at være bedre end de tyske).

– Hvem har kommandoen?

– Hvor er dine ordrer (Marchbefehl)?

Han havde intet. Frihedskæmperne hænger måbende et stykke væk, og det mangler ikke på kommentarer, da vore folk under kropsvisiteringen har hevet soldaternes bukser halvt ned.

Check om det er SS'ere. Da vi forlangte, at de skulle blotte armhulerne (SS'ere var tatoveret i armhulen), protesterede soldaterne og begynder at brokke sig. Petter stod lige bag mig.

– Kan du bruge vognen, Petter? – Ja! – Værsgo, den er din.

Gefreiteren fik nu følgende besked:

– Ingen af jer har villet vise os, om I har tatoveringer som SS'ere. I har overtrådt kapitulationsbetingelserne ved at køre bevæbnede rundt uden Marchbefehl. Vi skal vide, hvorfra I kommer, hvor I er på vej hen, med hvad og hvorfor. I er mistænkt for at være SS'ere, altså krigsforbrydere.

Gefreiteren protesterede:

– Vi er ganske almindelige værnemagtssoldater, vi er ikke SS'ere. – Hold kæft. I fem år har I tyske nazisvin fyldt os med løgn. Det er slut.

– Men så se dog her...

Nu havde han hevet jakke og skjorte af, og han havde ingen tatovering. De andre fulgte trop. – Okay, I kan gå.

– Jamen, bilen, hvad med bilen? Vi skal langt.

– Det er jeres problem. I kan gå, vi kan ikke have jer kørende bevæbnede og overtræde kapitulationsbetingelserne.

– Hvad med vore soldaterbøger?

– De er beslaglagt, og jeres sag bliver nu undersøgt nærmere.

Bukseknapper blev skåret af, seler og livremme fjernet, så da soldaterne marcherede videre, havde de nok at gøre med at holde bukserne oppe. Frihedskæmperne havde nu ganske gratis fået en lektion i, hvorledes prøjsere skulle behandles, men vi måtte videre, vi var jo under »udrykning«...

MENINGSLØSE OFRE

På Jagtvejen lød der heftig skydning. I god afstand kørte vi ind, parkerede i en sidegade og gik stille og roligt i enkeltkolonne mod krigsskuepladsen. Der var ingen grund til at forhaste sig, for tidsfaktoren var nu på vor side. Vi listede os frem gennem gårde og sidegader og fandt en gruppe soldater fra Den Danske Brigade. Alle lå godt dækkede, men ingen af dem skød, og jeg spurgte, hvad der skete. Det vidste de ikke, men det blev påstået, at nogen skød oppe fra tredje sal dér. Soldaten udpegede nogle vinduer, der stod og flagrede. Hvem har kommandoen? Kan vi få stoppet skydningen? Han sendte bud efter en officer.

Jeg fortalte officeren, at vi var sendt af Københavnsledelsen for at få ro i gaden og bad ham stoppe skydningen.

– Jeg kan nemt stoppe mine egne folk, sagde han, men der ligger altså folk rundt om og skyder på må og få.

Jeg foreslog ham nu, at vi gik op ad køkken- og hovedtrappen for at undersøge lejligheden, når der var ro i butikken. Hans folk, der var uniformerede, var bedst til at finde og stoppe de skydende. Det var vigtigt, at der ikke blev skudt. Jeg forklarede, at hvis der er Hipoer i lejligheden, går vi ind på fjerde sal, binder en snor i en håndbombe og kører den ind på tredje. Udenfor skal de vide, at hvis der åbnes vinduer, så er det os, der åbner dem, vi vil ikke pløkkes, slet ikke af vore egne. Han var helt enig.

Det var rart at samarbejde med et fornuftigt menneske. Lejligheden, hvorfra der skulle være skudt, var tom. Der havde ikke været løsnat et eneste skud fra den, og trods en grundig undersøgelse fandt vi ikke én patron eller et patronhylster.

Officeren blev orienteret, og han var ikke overrasket, som han udtrykte det, for der var heller ingen af hans folk, der havde set mundingsild fra lejligheden.

I gadekrydset er der stadig en mindsten for soldater fra Den Danske Brigade, der blev dræbt ved denne lejlighed – af hvem?

Mit sidste drøn

Nogle dage senere blev vi sendt til Kongens Nytorv. Samme taktik: i god afstand steg vi af vognene og gik. Det myldrede med frihedskæmpere, og der blev skudt særdeles livligt. Vi kravlede frem til én af dem og spørger venligt:

– Hvad skyder du på, min ven?

– Kan du se deroppe på taget af Det Kongelige Teater, der løber nogle Hipoer rundt.

Jeg kunne intet se, men han skød trøstigt videre. En anden spurgte vi: – Hvad skyder du på?

– Der var blevet skudt fra taget af Magasin du Nord.

Der var intet at se, ikke engang en forvildet due. Vi listede bagom – for vore liv svævede i største fare – ned i Nyhavn. Her var fest og glade dage, og snart blev vi inviteret indenfor på en kop øl. Det

dør man som regel ikke af, så vi sagde pænt ja tak. Herfra fik jeg øje på en varevogn, der mistænkeligt mindede om den, vi havde »leveret« til Heinckels værksteder med en færdigmonteret bombe på 90 kg. På bilens sider var malet: »Frit Danmarks Radio«. Da der kom nogle folk hen til vognen, bad jeg om tilladelse til at betragte den nærmere. Det viste sig snart, at de ikke blot kørte rundt med en ladning, der kunne have jævnet det halve Nyhavn, men også, at den fælde, den sløring, jeg havde lavet var intakt. Hvis man forsøgte at demontere bomben, ville den gå af.

Man troede ikke rigtigt på mig, men da jeg meget mindeligt opfordrede dem til at få skidt langt væk fra beboede steder, kneb det med at blive enige. Jeg bad dem vente med at flytte bilen, til det blev nat, hvor gaderne var mennesketomme, og så køre så stille, som det var muligt, til et sted, vi ville få anvist af folk fra Hæren.

Næste dag mødtes jeg med minører fra Hæren. Da de hørte, hvorledes jeg havde lavet sløringen, blev de og jeg enige om, at det sikreste var at sprænge bilen, og det gjorde vi så tidligt næste dags morgen på Amager Fælled. Det blev mit sidste store drøn. Sløringen var en overlevering, jeg havde fået af gamle kammerater, den stammede fra Bopas kokebog. El-kontakt, pris 75 øre.

I de glade befrielsesdage blev op mod 1.000 mennesker slået ihjel, og endnu flere blev lemlæstede. Mange døde af vådeskud fra de sidste dages »hellige«, der for enhver pris skulle indsnuse lidt krudtrøg.

ARRESTATIONERNE

Der blev arresteret i flæng. Holdt man stille med vognene, kom folk løbende og udpegede alt mellem himmel og jord, feltmadrasser osv. Gamle fjendskaber blev afviklet, f.eks. nabostridigheder, og når fangerne blev ført til vognene, blev de overøst med vort modersmåls værste skældsord, og man spyttede på arrestanterne. Ikke nok med det. De blev kørt gennem byen på åbne lastvogne, dinglende rundt på ladet med hænderne oppe uden mulighed for at holde sig fast og holdt i skak af skydelystne frihedskæmpere med kæmpestore kanoner.

Billeder fra Den Franske Revolution, hvor man førte fangerne på hestevogne til guillotinen gennem pøbelen, dukkede op på mine nethinder. Nok var vi fulde af had.

Der blev arresteret 65.000 i de glade majdage.

Det var 25.000 flere end de 40.000, som modstandsbevægelsen havde i sit kartotek.

Måske var de forbrydere, måske havde de fortjent dette, men de var trods alt ikke dømt. Vore fanger blev kørt væk i lukkede vogne, havde vi ikke personvogne, havde vi prærievognen med presning. På ladet havde drengene anbragt nogle havebænke, som de havde stjålet i en park. Når vi førte arrestanter ud til vognene, måtte vi ikke én, men mange gange, gå imellem og råbe til folk:

– De er ikke dømt!

En enkelt gang måtte vi bruge kolberne for at holde folk væk. Det hjalp noget, når man greb overfaldsmændene og bad dem køre med, for de måtte da have en vis viden, som kunne bruges i undersøgelsen af nazistens forbrydelser. Fangerne blev hos os anbragt i et tørveskur. De stod ret op og ned i timevis med ansigtet mod væggen, ikke et ord blev udvekslet.

Fysisk blev de ikke mishandlet, men blide var vi ikke, vi brugte mange beskidte kneb for at presse tilståelser frem. Men på et eller andet tidspunkt skulle fangerne videre i »retssystemet«, her kom landsretssagfører Gylling til sin ret. Hans hjælp var uvurderlig, og han var i stand til at få forhørsrapporterne til at ligne noget, systemet kunne forstå.

Men jeg tvivler på, at vort samfunds normer blev opfyldt, alle fængsler og arresthuse var overfyldte.

*Per Flodin – kaldet »Petter« –
fik en tragisk og meningsløs
død lige efter Befrielsen.*

Nogle dage efter Befrielsen kom én eller anden klog person i ledelsen i tanke om vor eksistens, vi havde da forresten vistnok også deltaget i modstandskampen.

Man kom med armbind til os. Jeg burde have følt mig bæret, men efterhånden følte jeg mig så meget uden for det etablerede frihedskæmperhalløj, at jeg anbragte mit i baglommen. Det blev kun taget frem, når jeg af en eller anden grund skulle legitimere mig.

PETTERS DØD

Midt i al denne ustyrlige glædesrus kom Petters tragiske død. Frihedskæmperne hang på bilernes skærme, når de kørte rundt. Det var farligt, for de kunne skvatte af, men de var jo også et oplagt mål, hvis der opstod skyderier. Petter skulle også være smart. Han stod bag på en personvogns kofanger og strittende med sin maskinpistol hen over biltaget. I et vejsving drattede han af og drønedede hovedet i asfalten.

Petter lå en lille uges tid på sygehuset, men kom aldrig til bevidsthed. Forældrene havde siddet og våget hos ham dag og nat. De var sønderknuste; nu havde de levet med angsten og bekymringerne for deres to drenge igennem krigen, og lige som det hele var ovre, lå han dér. Det var meningsløst. Jeg kom dagligt på hospitalet, time efter time sad jeg med moderens hånd i min, og ved at stryge hendes hånd søgte jeg at udtrykke noget, som jeg ikke magtede i ord. Jeg havde nået grænsen for, hvad jeg kunne klare.